

LULEÅ
KOMMUN

Luleå gymnasieskolas huvudmannaplan mot kränkande behandling och diskriminering 2023-2024

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställt	Giltighetstid
Plan	2023/52	2023-10-	1 läsår
Dokumentansvarig	Senast reviderad	Beslutsinstans	Dokument gäller för
Verksamhetscontroller	2023-09-26	AGN	Luleå Gymnasieskola

Innehåll

Luleå gymnasieskolas huvudmannaplan mot kränkande behandling och diskriminering 2023-2024	0
Om denna plan	3
Definitioner	3
Rutin för akuta situationer- anmälan, utredning och åtgärd	4
Förekomst av kränkningar, trakasserier och diskriminering	5
Anmälda händelser i Stella under läsåret 2022/2023	5
Antal anmälda händelser i Stella	5
Mönster i anmälda händelser	6
Rektorernas bild	8
Uppföljning av föregående plan	10
Åtgärder som planerades för läsåret 2022-2023	10
Huvudmannens åtgärder för läsåret 2023/2024	12
Planens revidering; tidplan och ansvarig	12

Om denna plan

Detta är en plan för de aktiva åtgärderna som huvudmannen för gymnasieskolan i Luleå kommun, Arbetsmarknads- och gymnasienämnden, planerar under läsåret 2023-2024 för att motverka kränkningar och diskriminering. Nämnden vill se en nolltolerans mot kränkande behandling och diskriminering. Planens omfattning bygger på 6 kapitlet 6-8 samt 10 § i Skollagen.

Planen omfattar:

- beskrivning av rutin för akuta situationer- anmälan, utredning och åtgärd
- en nulägesbeskrivning av det vi vet om förekomsten av kränkningar, trakasserier och diskriminering händelser under läsåret 2022/2023
- en sammanfattande beskrivning av verksamheternas arbete med aktiva åtgärder
- en redogörelse för hur huvudmannen genomfört de åtgärder som planerades i föregående års plan
- åtgärder för läsåret 2023-2024

Definitioner

Kränkning är ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet, utan att det är diskriminering enligt diskrimineringslagen. Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat av den som blir utsatt.

Diskriminering innebär att någon missgynnas eller kränks. Missgynnandet eller kränkningen ska ha sin grund i någon av de sju diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Trakasserier: ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder,

Sexuella trakasserier: ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet

Rutin för akuta situationer- anmälan, utredning och åtgärd

Arbetet ska påbörjas genast när det kommit signaler om att ett barn eller en elev känner sig diskriminerad, trakasserad eller kränkt.

1. **Uppmärksamma och anmäla händelse:** När en personal/medarbetare får kännedom om en kränkning och hanterat situationen på plats så gör hen en anmälan om händelsen i systemet Stella. Personalen ska inte göra någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan hen gör anmälan. När en anmälan är gjord skapar systemet ett meddelande om att en anmälan är gjord till rektor och huvudman (områdeschef, verksamhetschef, skolchef samt ordförande i nämnden).
2. **Utreda anmälan om kränkning:** Meddelandet om en anmäld kränkning är en signal om att det är dags att starta en utredning av den enskilda händelsen och ta fram en handlingsplan i syfte att förebygga att det händer igen. I Luleå kommun har huvudmannen delegerat utredning och att vidta åtgärder till rektorer.¹ Rektor tar, i utredningen, ställning till om det har skett kränkande behandling i skollagens mening eller inte.
3. **Åtgärda och efterkontrollera:** På delegation av huvudmannen vidtar rektor nödvändiga åtgärder för händelsen. Rektor efterkontrollerar också åtgärderna efter den enskilda händelsen för att se om den hade effekt för det enskilda barnet.
4. **Agerande på delegation** återrapporteras enligt de gällande rutiner i delegationsordningen.

¹ Punkt 1.13, Delegationsordning, ärendenummer: 2020/515–1.3.2.4

Förekomst av kränkningar, trakasserier och diskriminering

Mängden tillgänglig statistik kring förekomst av kränkningar och diskriminering i Luleå kommuns gymnasieskola varierar från år till år. Vartannat år görs Skolinspektionens skolenkät, och vart fjärde år görs den så kallade LUPP-undersökningen². Båda dessa ger en bild av hur eleverna i åk 2 själva upplever förekomsten av kränkningar och diskriminering i sin skolmiljö. De kränkningar och diskrimineringsfall som anmäls i systemet Stella av skolans personal kan hämtas när som helst. 2023 är ett mellanår, där statistiken från Stella är den enda tillgängliga statistiken. Denna redovisas nedan.

Anmälda händelser i Stella under läsåret 2022/2023

När en medarbetare får kännedom om en kränkning och har hanterat situationen på plats, ska hen, som ovan nämnts, göra en anmälan om händelsen i systemet Stella. Personalen ska inte göra någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan hen gör anmälan. Det är, precis som tidigare år, fortsatt olika i hur hög grad rektorerna anmäler kränkningar i det förvaltningsövergripande systemet Stella, vilket gör att statistik från systemet ska tolkas med försiktighet. Anledningen till att alla händelser inte hamnar i systemet är många: allt från att elever inte berättar för någon vuxen till att rapporteringen faller mellan stolarna då dokumentationen oftast inte kan utföras i stunden. Det framförs också mycket kritik mot systemet Stella. Det handlar om saker som att den personal som anmäler inte kan söka fram elever med namn, och att personalen inte har tillgång till personnummer³ vilket leder till en fördröjning innan en anmälan kan göras. Det handlar även om att man i Stella inte kan registrera vilken elev som utfört kränkningen⁴, samt om att alla som arbetar runt barnen med att utreda och vidta åtgärder mot kränkningarna inte kan arbeta i systemet. Det går heller inte att koppla ihop två ärenden med varandra, trots att de i verkligheten kanske hör ihop. Den samlade kritiken mot systemet är att det inte underlättar arbetet för personalen.

Om händelser anmäls i det system som är avsett så får huvudmannen i form av områdeschefer, verksamhetschefer, skolchef och nämndsordförande information. En konsekvens av att it-systemet inte används fullt ut är att rapporteringen från rektor till huvudmannen inte sker som lagstadgat. Det försvårar också analysmöjligheterna på huvudmannanivån. Arbetsmarknad- och gymnasienämnden ska få en redogörelse och analys av antalet anmälda händelser årligen. Senaste redovisningen gjordes i Barn- och utbildningsnämnden i september 2022 i samband med beslut om huvudmannens plan mot kränkningar. Sammanställning samt analys av statistiken för läsåret 2022/2023, finns nedan.

Antal anmälda händelser i Stella

Lsåret 2022/2023 anmälde gymnasieskolan 27 ärenden i systemet. 2021/2022 anmäldes totalt 31 händelser i Stella och för läsåret innan var det 29 stycken. Gymnasiet har drygt 2250 elever inskrivna. Trenden i gymnasiet är alltså ett lågt antal anmälda kränkningar i

² LUPP är en förkortning för "Lokal uppföljning av ungdomspolitikern"

³ I medarbetarvyn i Stella kan man endast söka med hjälp av elevens personnummer. Detta är en anpassning till GDPR-lagstiftningen, och syftet är att inte exponera personuppgifter i onödan.

⁴ Lagstödet för att göra den typen av registreringar behöver undersökas vidare

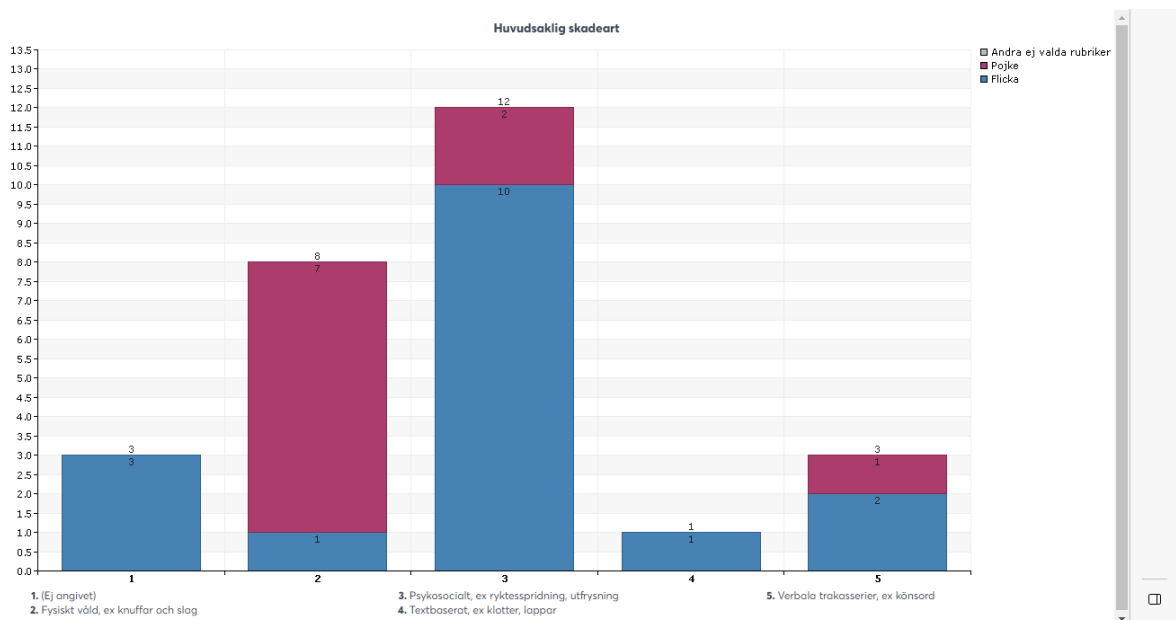

systemet. Den troliga förklaringen är den starka kritik som framförs mot systemets funktionalitet.

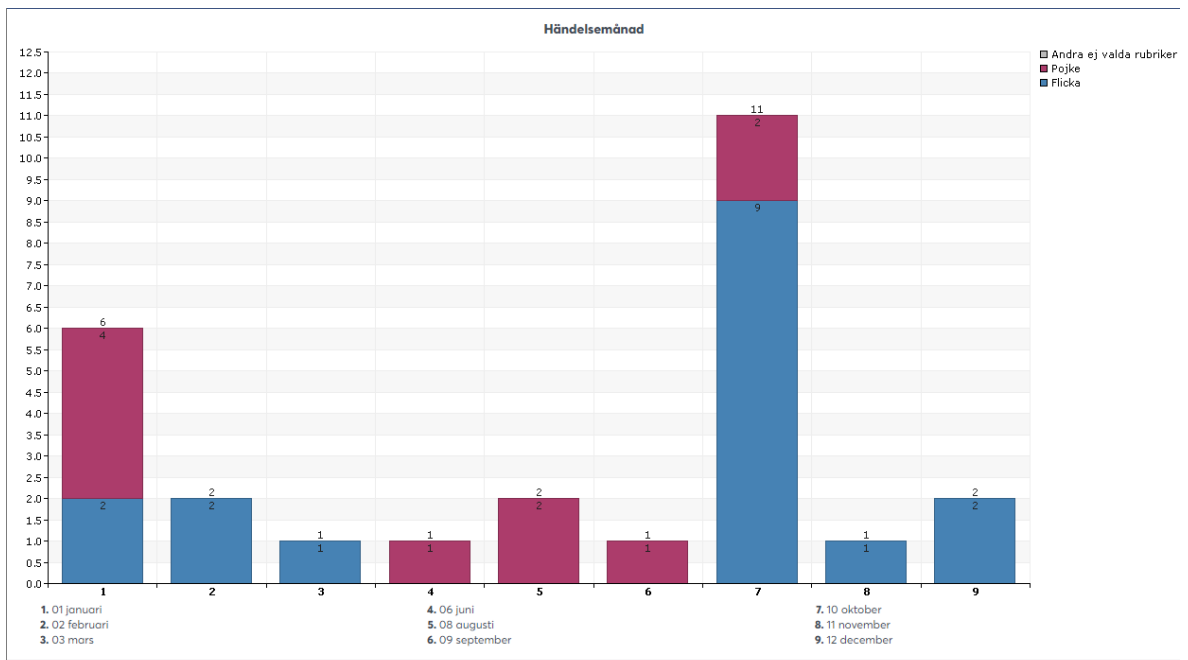
Om händelser anmäls i det system som är avsett så får huvudmannen i form av områdeschefer, verksamhetschefer, skolchef och nämndsordförande information. En konsekvens av att it-systemet inte används fullt ut är att rapporteringen från rektor till huvudmannen inte sker som lagstadgat. Det försvårar också analysmöjligheterna på huvudmannanivån.

Mönster i anmälda händelser

I lite drygt hälften (14 av 27 fall) av de anmälda händelserna i gymnasieskolan har vuxna varit närvarande. Fler händelser som rör flickor än pojkar anmäls (17 ärenden rör flickor, 10 rör pojkar). De flesta händelserna rör psykosociala trakasserier, som utfrysning och ryktesspridning.

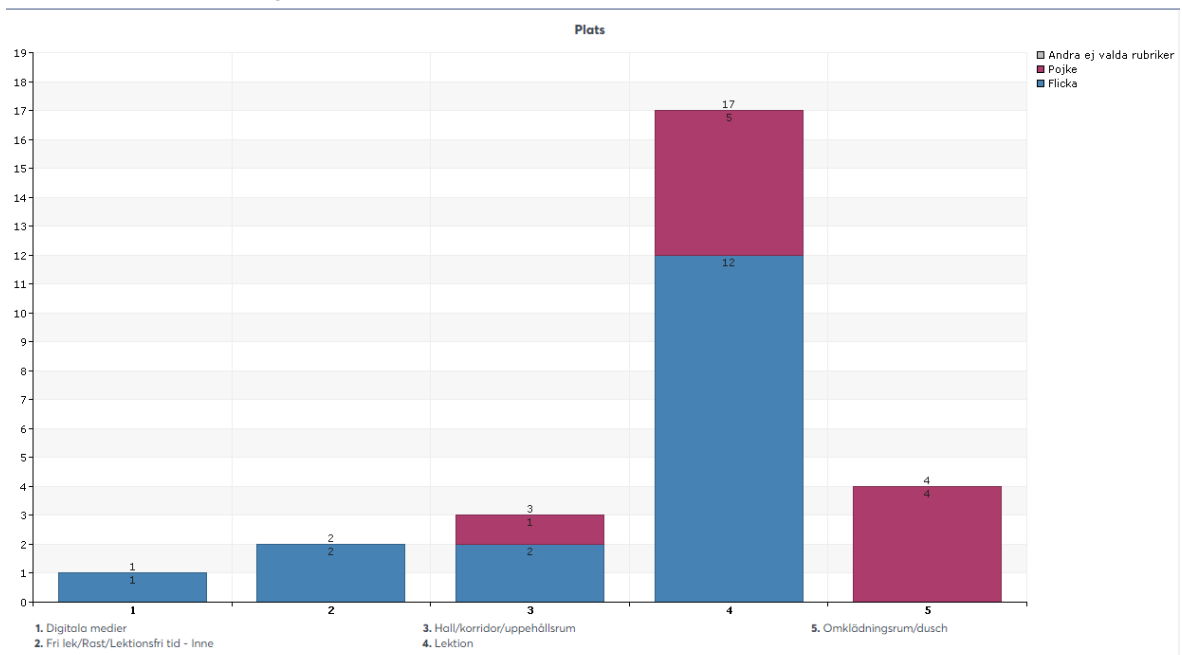

Figur 1. Huvudsaklig skadeart, uppdelad på kön hos utsatt elev, läsåret 2022-2023

Figur 2. Händelser fördelat över anmälningmånad samt uppdelat på kön, läsåret 2022-2023

Ca 40% av händelserna rapporterades in i oktober, vilket indikerar att skolstarten är den tid då flest kränkningar sker.

Figur 3. Händelsuppdelat på händelseplats, samt uppdelat på kön, läsåret 2022-2023

17 av 27 händelser har skett på lektionstid.

Rektorernas bild

Under 2023 har uppföljning i dialogform genomförts med gymnasiets rektorer. Vid dessa har en kortfattad beskrivning gjorts av vad som upplevs fungera bra och vad som är svårare att hantera när det gäller arbetet med att förebygga och förhindra kränkande behandling och diskriminering.

Gymnasieskolans rektorer beskriver en rad främjande och förebyggande insatser som upplevs fungera bra och ha effekt för att skapa trygghet, god studiemiljö och motverka kränkningar, trakasserier och diskriminering. Dessa är till exempel:

- Den goda skolstarten, med tex lära-känna-övningar, fördjupad information om skolans rutiner (bl.a. likabehandlingsplanen) och rundvandringar etcetera. På några enheter erbjuds alla elever ett uppstarts-samtal med någon skolpersonal: mentor, kurator eller i vissa fall rektor.
- Vuxennärvaro och goda relationer, fokus på att elever ska känna tillit till skolpersonalen
- Samverkan med elevhälsa, med bland annat aktiviteter på klasstiden
- Fokus på klassrumsklimat: Exempelvis samtal om vikten av att bemöta alla med respekt, allas rätt att vara den man är. Trygghetsskapande genom arbete med basgrupper. Lärarnas ledarskap som fokusområde.
- Värdegrundsarbete; samtal om normer och värden i undervisningen. Ibland i samverkan med externa aktörer. På några enheter har eleverna fått diskutera fallbeskrivningar kring kränkningar och diskriminering: hur kan man agera när något händer en själv eller en kamrat?
- Från flera program lyfts hög lärarnärvaro i korridorer och andra gemensamma utrymmen som viktig förebyggande åtgärd. När man vid vissa tillfällen fått resurser och kunnat förstärka vuxennärvaron lite extra så har det haft god och omedelbar effekt.
- Arbete med fokusgrupper där elever, lärare, elevhälsa, annan skolpersonal gemensamt identifierar vad som behöver göras i det förebyggande och främjande arbetet.

Förutom alla förebyggande och främjande insatser, så beskriver gymnasiets rektorer även att elevhälsans arbete fungerar mycket bra när man går in i ett åtgärdande skede. Man är bra på att göra snabba insatser vid identifierade kränkings/diskrimineringsärenden och att följa upp dessa.

Vid dialogerna ombads rektorerna också att identifiera vad som är svårt i arbetet mot kränkande behandling. Här nämndes följande områden:

- Kränkningar som sker på fritiden (på nätet, i sociala medier, på krogen) och som sedan får konsekvenser för eleverna på skolan.
- Elevers utanförskap när den är kopplad till händelser utanför skoltid. Det kan till exempel handla om elever som inte blir inbjudna till privata fester eller andra aktiviteter där många klasskamrater samlas. Elever tar med sig oro och funderingar från fritidens händelser till skolan.

- Så kallade "tysta" eller "dolda" trakasserier, där det kan vara olika personer vid olika tillfällen som gör mindre handlingar som tillsammans bidrar till något som blir ett mönster av kränkningar. Det kan handla om osynliggörande och/eller uteslutning. Ibland med hjälp av kroppsspråk, tonfall och blickar, men många gånger är problemet inte vad eleverna gör, utan vad de låter bli att göra (tex låter bli att svara på tilltal, låter bli att vänta på den utsatta eleven eller låter bli att bjuda in till gemenskap när eleven kommer till platsen där de andra är). En samstämmig bild från gymnasieskolans rektorer är däremot att direkta och synliga kränkningar från en elev mot en annan elev inte upplevs svårt att hantera.
- Situationer där elever utsätts för kränkningar men inte vill prata med personalen om det upplevs också svåra. Det kan finnas andra elever som berättar för personal om kränkningar, men när den utsatta eleven inte vill prata om det blir det svårt för personalen att utreda och vidta åtgärder i ärendet.
- Diskriminering som rör situationer som man inte någonsin hamnat i själv eftersom man tillhör en i samhället privilegierad grupp upplevs också svårt att hantera. Det kan vara svårt att få syn på normer som leder till diskriminering.

Uppföljning av föregående plan

Åtgärder som planerades för läsåret 2022-2023

1. Utifrån en behovsinventering i verksamheten, ta fram ett upplägg för att kunna erbjuda kompetenshöjande insatser med fokus på arbetet med aktiva åtgärder mot kränkande behandling och diskriminering. Målgrupp: pedagoger och rektorer, samt eventuellt skolhandläggare och annan personal.

Ansvarig: Verksamhetscontroller och utvecklingsledare

Uppföljning:

Behovsinventering har gjorts tillsammans med gymnasiets rektorer, utvecklingsledare och gymnasiechef. Rektorerna uttrycker behov av att:

- *Få stöttning och kompetensutveckling från huvudmannen i att få syn på normernas yttringar. I att få syn på egna och andras normer och hur de leder till beteenden som skapar diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning, sexualitet, funktionsvariation, etnicitet och/eller kultur. Någon formulerar det som att "vi behöver jobba mer med våra egna glasögon" (för se världen utifrån ett annat perspektiv än sitt eget).*
- *Få stöd i hur man ska hantera de tysta eller dolda trakasserierna.*
- *Ett smidigt och effektivt it-system som stöder handlägningsprocessen för kränkings- och diskrimineringsärenden och är ett stöd för det främjande och förebyggande arbetet.*

Upplägg för ovanstående beskrivs i åtgärdsplan för kommande läsår, se nedan.

2. Fortsatt erbjudan av kansliets utbildningsmodul för nya rektorer, där roller och ansvarsfördelning i arbetet mot kränkande behandling och diskriminering tas upp, samt information ges om såväl lagstiftning som om hur systemet Stella fungerar och ska användas.

Ansvarig: Barn- och utbildningsförvaltningens kansli

Uppföljning:

Kansliets utbildningsmodul har getts vid ett tillfälle under läsåret 2022/2023. Där lyftes roller, ansvarsfördelning, information om lagstiftning och om hur systemet Stella fungerar och ska användas.

3. Fortsatt utvecklingsarbete kring systemet Stella: informera verksamheterna om att förbättringsförslag skickas till verksamhetscontroller, som undersöker vilka förslag som går att genomföra och i förekommande fall beställer ändringen av systemägaren.

Ansvarig: Verksamhetscontroller och utvecklingsledare

Uppföljning:

Arbetet med att utveckla Stella har fortsatt under året. Ändringar som gjorts under året är följande:

- *En ny och uppdaterad guide till systemet har tagits fram.*
- *Hjälptexter inne i systemet har uppdaterats*
- *Obligatoriet att fylla i fält som ej är nödvändiga för utredningen av kränkningar och diskriminering har tagits bort*
- *Inaktuella ord och begrepp som bygger på gammal lagstiftning har uppdaterats*
- *Utredning har gjorts av om önskemål från verksamheten går att tillgodose, tex om lärare skulle kunna registrera ärenden utan att ha tillgång till elevers personnummer (vilket ej är möjligt i systemet) eller om det går att ordna så att även elever som utsätter andra kan registreras i systemet (vilket tyvärr inte heller är möjligt.)*
- *Handledning har även getts till enskilda anställda som haft frågor kring hur man använder systemet*

Huvudmannens åtgärder för läsåret 2023/2024

- Utredda förutsättningarna för att byta ut systemet Stella till ett annat system som bättre stödjer skolornas behov.

När: Under 2024

Ansvarig: Förvaltningschef

- Sammanställ existerande stödmaterial (forskning, kompetensutveckling) kring olika efterfrågade ämnen, och göra det lättillgängligt för de olika arbetslagen. Det kan som tex röra ämnen som:
 - Hur man hanterar så kallade "tysta trakasserier"
 - Sexualitet, samtycke och relationer (normer kring kön, sexualitet, identitet samt heder)
 - Olika funktionsnedsättnings konsekvenser för det sociala samspelet
 - Hur man får syn på normers yttringar och sina egna normramar

När: Under läsåret 2023-2024

Ansvarig: Utvecklingsledare, gymnasiet

För båda punkterna ovan ska uppföljning göras i samband med uppdatering av ny huvudmannaplan mot kränkande behandling och diskriminering om inget annat anges.

Observera att insatser som har betydelse för tryggheten och lärmiljöerna även genomförs inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Detta sker såväl på enhetsnivå som på verksamhetsnivå (dvs huvudmannanivå inom förvaltningen). Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet definieras de största behoven år för år inom respektive ansvarsnivå, och åtgärder vidtas. Det kan exempelvis handla om att arbeta för ökat välbefinnande bland elever, för minskad stress, för tillgängligare lärmiljöer och andra kompetenshöjande insatser. För mer information, se respektive verksamhets kvalitetsrapport samt verksamheternas prioriterade utvecklingsområden.

Planens revidering; tidplan och ansvarig

Huvudmannens plan mot diskriminering och kränkande behandling och rutin för anmälan, utredning och beslut vid kränkningar följs upp årligen och ny plan med åtgärder beslutas av Arbetsmarknads- och gymnasienämnden. Kontaktperson för planen är verksamhetscontroller vid kansliet. Förvaltningens kansli redovisar i samband med beslut om plan även antal anmälda kränkningar samt en analys av eventuella mönster.

